

Verslag rondetafelgesprek Arts in Health in de langdurige zorg
13 Juni 2023, Den Bosch

Gespreksverslag

Het rondetafelgesprek over kunst in de langdurige zorg vindt plaats tijdens twee sessies op de conferentie *Een nieuwe generatie ouderen, langer thuis*, in Den Bosch. De gesprekken leveren een bijdrage aan de whitepaper 'Arts in Health in Nederland: agendabepaling'. De sessies bieden ook perspectief op de verdere ontwikkeling van kunst in de zorg als vakgebied in Nederland. Prof. dr. Tineke Adema van de Leyden Academy: "In de kunstwereld is er een beweging gaande waarbij kunstenaars steeds meer bezig zijn met hoe ze van betekenis kunnen zijn voor de maatschappij. Tegelijkertijd stelt de zorgsector zich steeds vaker open voor kunstinitiatieven. Dat geeft momentum. Helaas is het veld van kunst in de zorg in Nederland nog erg gefragmenteerd en zijn er meerdere initiatieven gaande, die telkens opnieuw financiering moeten aanvragen en vaak niet van elkaars bestaan op de hoogte zijn. Daar willen we verandering in brengen."

Deelnemers aan de sessies bestaan uit zorgprofessionals, kunstenaars, onderzoekers, bestuurders en andere geïnteresseerden. Men is het er in het algemeen over eens dat kunst in de gezondheidszorg inclusief en toegankelijk moet zijn voor iedereen - voor ouderen, kinderen, migranten en vluchtelingen, en mensen uit elke positie in de samenleving. In zowel onderzoek als praktijk moet er rekening gehouden worden met diversiteit en inclusie.

Kunst in de zorg kan worden gebruikt om nieuwsgierigheid en openheid te stimuleren, ook kan het aanzetten om te reflecteren op grote levensvragen. In zowel de praktijk als het onderwijs zou er naast cognitieve reflectie en informatieoverdracht, meer aandacht moeten

zijn voor emotionele betrokkenheid en het gebruik van zintuigen. Een kracht van kunst in zorg is ook dat het participatief is: samen iets maken schept verbinding en versterkt sociale cohesie.

Toekomstig onderzoek zou zich meer moeten richten op hoe kunst ingebed kan worden in praktijk en instellingen, in plaats van alleen op de gezondheidswinst, want daar is al veel over bekend. Het belang van structurele, financiële inbedding van kunst in de zorg werd veelvuldig besproken. Ook zal de rol van de zorgverzekeraars in het kader van preventie in de toekomst belangrijker worden, die relaties moeten daarom meer aandacht krijgen.

Deelnemers zijn het unaniem eens over het belang van kunst in de langdurige zorg, maar ook breder in de samenleving. De noodzaak om kunst te gebruiken ter ondersteuning van het welzijn van personeel in de langdurige zorg en mantelzorgers werd benadrukt. De kunstpraktijk kan de praktijk van de langdurige zorg verlevendigen en meer divers maken. Deelnemer Mieke van Rooijen: "Kunst is een verbinder, vooral tussen generaties. We moeten iedereen erbij betrekken, van jong tot oud. Kunst brengt mensen samen, vooral verschillende generaties."

Belangrijke punten van de dag die in beide sessies terugkwamen

1. Om het veld in Nederland te ontwikkelen, moeten kennis, expertise en communicatie over kunst in zorg en gezondheid een centrale plek/platform hebben dat voor iedereen toegankelijk is.
2. Er is behoefte aan een gemeenschappelijke set van concepten en structuren om onderzoek, onderwijs en praktijk te ontwikkelen. Het veld zelf heeft definiëring nodig.

Wat maakt kunst in zorg en gezondheid hetzelfde of anders dan: a) Welzijnsactiviteit
b) Beeldende therapie c) Creatieve begeleiding?

3. Er is wetenschappelijk bewijs om de beoefening van kunst in de zorg te ondersteunen, nu is onderzoek nodig naar hoe kunst moet worden ingebed in:
a) langdurige zorgpraktijken b) institutionele zorg en c) thuiszorg. Toekomstig onderzoek naar kunst in de zorg moet rekening houden met sociale inclusie/exclusie.
4. Kunst in de zorg projecten moeten actief mensen van alle achtergronden, leeftijden en bekwaamheden betrekken. Intergenerationele groepen, naasten- en mantelzorgers, zorgverleners, ze moeten allemaal worden betrokken bij activiteiten, niet alleen de persoon met een (chronische) ziekte.
5. De kunsten kunnen sectoroverschrijdend opereren, maar er zijn bruggen nodig om de sectoren zelf te verbinden (gezondheidszorg, onderwijs, etc.). Er moet een structuur worden gevonden om die verbindingen te faciliteren.

